

Kriminalitet, retshåndhøvelse og etniske minoriteter.

Nedenstående artikel er offentliggjort i Juristen, november 2001, s. 363 ff.

Kriminalitet, retshåndhøvelse og etniske minoriteter

Af forskningschef, dr. jur. Britta Kyvsgaard

Det er velkendt, at personer med en fremmed etnisk baggrund er overrepræsenterede i straffesystemet. Hvor stor forskellen er mellem personer af fremmed etnisk herkomst og andre personer, redegøres der for i det følgende på baggrund af den seneste undersøgelse på området. Videre drøftes, hvorvidt denne overrepræsentation beror på forhold hos de etniske minoriteter eller på mekanismer i retssystemet, således at etniske minoriteter i særlig grad risikerer at blive registreret for kriminalitet. Med henblik på at belyse sidstnævnte spørgsmål er der gennemført en undersøgelse af, hvorvidt der er forskel mellem etniske minoriteter og personer af dansk oprindelse med hensyn til andelen af sigtelser, der ender med påtaleopgivelse eller frifindelse, og med hensyn til hyppigheden af arrestation.

1. Kriminalitetshyppigheden hos personer med indvandrerbaggrund

Den undersøgelse af kriminalitetshyppigheden,^[1] der kort skal omtales,^[2] vedrører samtlige herboende^[3] 15-64-årige, som i 1998 er fundet skyldige i en lovovertrædelse. Det vil sige, at påtaleopgivelser^[4] og frifindelser er ekskluderet af materialet.

Tabel 1. Personer med en strafferetlig afgørelse 1998 fordelt efter køn og indvandrerstatus.

	Indvandrere ^[5]	Efterkommere ^[6]	Dansk oprindelse ^[7]	I alt
Mænd	8.937	1.228	88.972	99.137
- i pct.	9,0%	1,2%	89,7%	100,0%
Kvinder	1.776	179	16.521	18.476
- i pct.	9,6%	1,0%	89,4%	100,0%
I alt	10.713	1.407	105.493	117.613
- i pct.	9,1%	1,2%	89,7%	100,0%

Kriminalitetens fordeling mellem de forskellige grupper fremgår af tabel 1. Det ses, at 9,1% af alle med en strafferetlig afgørelse er indvandrere, mens 1,2% er efterkommere. Sammenlagt betyder det, at hver tiende person med en strafferetlig afgørelse er af fremmed etnisk herkomst.

For såvel indvandrere, efterkommere som personer af dansk oprindelse er der en markant overvægt af mænd, der er kendt skyldige i en lovovertrædelse. Ud af samtlige med en strafferetlig afgørelse er 84% mænd.

I tabel 2 er antal lovovertrædere i de forskellige grupper sat i forhold til det totale antal personer i grupperne. Det fremgår, at mens 3,2% af alle 15-64-årige af dansk oprindelse har fået en strafferetlig afgørelse i 1998, drejer det sig om 4,6% af indvandrerne og 7,4%

af efterkommerne. For den samlede gruppe af personer af udenlandsk oprindelse er tallet 4,8%.

Tabel 2. Procentandel med strafferetlig afgørelse 1998 fordelt efter køn, indvandrerstatus og national oprindelse.

	Indvandrere	Efterkommere	I alt udenlandsk oprindelse	Fra mere udviklede lande	Fra mindre udviklede lande	Dansk oprindelse
Mænd	7,5%	12,5%	7,9%	5,7%	10,0%	5,3%
Kvinder	1,6%	2,0%	1,6%	1,5%	1,7%	1,0%
I alt	4,6%	7,4%	4,8%	3,6%	6,1%	3,2%

Det fremgår videre af tabel 2, at der både er relativt flere mænd og relativt flere kvinder af udenlandsk oprindelse med en strafferetlig afgørelse, end tilfældet er for personer af dansk oprindelse. Endvidere ses, at der især blandt indvandrere og efterkommere fra mindre udviklede lande [8] er relativt mange med en strafferetlig afgørelse. I alt 6,1% af personerne fra disse lande fik en strafferetlig afgørelse i 1998, mens det for personer fra mere udviklede lande drejede sig om 3,6%.

Tabel 3. Procentforskel mellem andel personer af dansk oprindelse og andel indvandrere og efterkommere med strafferetlig afgørelse i 1998, absolut og alderskorrigeret.

	Indvandrere	Efterkommere	Alle fremmed oprindelse
Absolut			
Mænd	+42%	+135%	+49%
Kvinder	+55%	+94%	+58%
I alt	+45%	+133%	+51%
Alderskorrigeret [9]			
Mænd	+33%	+92%	+38%
Kvinder	+44%	+72%	+46%
I alt	+36%	+91%	+40%

Tabel 3 angiver den præcise forskel mellem kriminalitetshyppigheden for personer af dansk oprindelse og for de øvrige grupper. Som det ses, er kriminalitetshyppigheden mere end dobbelt så stor for efterkommerne, og for alle af fremmed oprindelse er der tale om en godt 50% øget kriminalitetshyppighed.

Denne forskel beror i nogen grad på, at aldersfordelingen for indvandrere og efterkommere afviger fra den øvrige befolknings. Indvandrerne og især især efterkommerne er således gennemgående noget yngre end den øvrige befolkning. Da kriminalitet især forekommer hyppigt hos unge, er det væsentligt at tage hensyn til gruppernes forskellige aldersprofiler, hvilket er gjort i de alderskorrigerede beregninger. Som det ses af tabel 3, betyder dette en del, idet eksempelvis overrepræsentationen for efterkommerne reduceres fra 133% til 91%. For den samlede gruppe af indvandrere og efterkommere er der især med alderskorrigeringen især tale om en 40% højere kriminalitetshyppighed.

Tabel 4. Kriminalitetens art fordelt efter indvandrerstatus.

	Indvandrere	Efterkommere	Af dansk oprindelse
Sædelighedsforbrydelser	0,5%	0,3%	0,4%
Voldsforbrydelser	6,7%	9,6%	3,8%
Ejendomsforbrydelser	33,3%	36,7%	19,8%
Andre straffelovsforbrydelser	2,0%	2,5%	1,4%
Straffelovsforbr. i alt	42,5%	49,1%	25,4%
Færdselslovsovertrædelser	46,4%	39,1%	65,2%
Andre særlovsovertrædelser	11,1%	11,8%	9,4%
I alt	100%	100%	100%

Udover forskellige kriminalitetshyppigheder er der også forskelle med hensyn til kriminalitetens art. Det er illustreret i tabel 4, der viser, at en forholdsvis stor del af indvandreres og efterkommeres kriminalitet vedrører straffeloven. Det er således især på dette område, der er tale om en stor overrepræsentation af personer med en fremmed etnisk baggrund.

2. Mulige forklaringer

Forskelle i kriminalitetshyppigheden mellem landets oprindelige befolkning, indvandrere og efterkommere er ikke et unikt dansk fænomen, men tilsvarende mønstre er fundet i andre lande. Der er fremsat mange forskellige hypoteser og forklaringer på overrepræsentationen af indvandrere og efterkommere i straffesystemet. De vigtigste skal her kort refereres.

Demografiske forskelle forklarer, som illustreret ved de alderskorrigerede tal, i hvert fald noget af kriminalitetsforskellene mellem personer af dansk og af udenlandsk oprindelse. Der sker yderligere en lille reduktion i forskellen, når der tages hensyn til, at personer af udenlandsk oprindelse hyppigere end personer af dansk oprindelse bor i storbyer, hvor kriminalitetshyppigheden generelt er større end i de mindre byer. Tilsvarende kan *socioøkonomiske forskelle* have betydning for kriminalitetsforskellene. Især blandt indvandrere og efterkommere fra mindre udviklede lande er der således en meget stor arbejdsløshed og mange uden erhvervsuddannelse.^[10] Det må også forventes at påvirke kriminalitetsrisikoen, idet der er en klar sammenhæng mellem socioøkonomiske forhold og kriminalitet. Det er da også i en tidligere undersøgelse vist, at når der korrigeres for socioøkonomiske forskelle, mindsker forskellen i kriminalitetshyppigheden mellem personer af dansk og af udenlandsk oprindelse yderligere.^[11]

Spørgsmålet er, hvorvidt forskellene i kriminalitetshyppigheder helt vil forsvinde, såfremt vi var i stand til at korrigere for alle de socioøkonomiske forskelle, der er mellem personer af dansk og af udenlandsk oprindelse. Dette spørgsmål får vi næppe nogensinde et klart svar på, da det ikke er muligt at opnå en total sammenlignelighed mellem grupperne. Det er dog alligevel vigtigt, at der gennemføres undersøgelser, der i så langt, det er muligt i, korrigerer for forskelle i såvel demografiske som

socioøkonomiske forhold. En sådan undersøgelse er planlagt vedrørende strafferetlige afgørelse i år 2000.

Et andet forhold, der ofte påpeges som en mulig forklaring på forskelle i kriminalitetshyppigheden mellem personer af dansk og af fremmed oprindelse, er *kulturkonflikter*. Dvs. de særlige problemer, en konflikt mellem den gamle og den nye kultur kan skabe, og som i særlig grad forventes at gøre sig gældende for andengenerationsindvandrere. Som det er set, er kriminalitetshyppigheden da også større blandt efterkommerne end blandt indvandrerne. Et tilsvarende mønster findes i de fleste internationale undersøgelser.

I den mediedebat, der er affødt af de såkaldte gruppevoldtægter, har det ikke været kulturkonflikter, men derimod *kulturforskelle*, der har været fremhævet. Dvs. forskelle i traditioner og normer mellem forskellige samfund. Fx kan synet på blodhævn eller hævn i forbindelse med ærekrænkelser afvige fra landets normer hos nogle af de indvandrergrupper, der kommer hertil. Det er dog givet, at kun en yderst begrænset del af kriminaliteten blandt etniske minoriteter kan forklares med sådanne kulturforskelle. Som det er set af tabel 3, består den meste kriminalitet nu engang i ejendomsforbrydelser, færdselslovsovertrædelser og lignende former for kriminalitet, som næppe kan forklares med kulturforskelle.

Selektiv indvandring kan også være en mulig forklaring på en højere kriminalitetshyppighed blandt personer af fremmed etnisk herkomst. Dvs. antagelsen om, at emigranter er personer med særligt mange personlige og sociale problemer og dermed en forholdsvis stor kriminalitetstilbøjelighed. Svenske undersøgelser har bl.a. påvist, at den store gruppe finske indvandrere, der i 1970'erne kom til Sverige i håb om bedre arbejdsmuligheder, inkluderede en del personer med store sociale problemer.[\[12\]](#) Tilsvarende undersøgelser er ikke gennemført i Danmark, men man kan formode, at der vil kunne påvises særlige problemer for visse af de grupper af flygtninge, der er kommet hertil fra krigshærgede områder. Især de børn, der er opvokset under meget utrygge og voldsprægede forhold, kan antages at have problemer, som kan betinge en kriminel/aggressiv adfærd.

Det er også peget på, at personer, der adskiller sig fra landets oprindelige befolkning, kan have en *højere anmeldelsesrisiko*. I det omfang, noget sådant overhovedet gør sig gældende, vil det dog alene vedrøre den del af kriminaliteten, hvor anmelderen har set eller på anden måde har kendskab til gerningspersonen, dvs. primært for volds- og seksualforbrydelser.

En *højere opdagelsesrisiko* kan også influere på den kriminalitetshyppighed, der beregnes på baggrund af den registrerede kriminalitet. Personer fra fremmede kulturer kan være mere synlige og kan tiltrække sig større opmærksomhed end andre i befolkningen. Det kan også betyde, at deres kriminalitet bliver mere synlig og dermed

hyppigere opdages. Eksempelvis kan det nævnes, at den overrepræsentation af kriminalitet blandt udenlandske kvinder, som ovennævnte undersøgelse har vist, beror på, at kvinderne hyppigere straffes for butikstyveri. Der skal jo ikke megen fantasi til at forestille sig, at kvinder, som via deres klædedragt, udseende og adfærd klart adskiller sig fra andre kvinder, også i højere grad bliver synlige for butiksdetektiven og de ansatte, uden at der nødvendigvis ligger racistiske motiver bag.

Spørgsmålet om en eventuel øget fokusering på dem, der er anderledes, illustreres i et svensk laboratorieeksperiment, som har vist, at der er en større tilbøjelighed til at opfatte en gerningsperson som indvandrer end som svensker.[\[13\]](#) At etniske minoriteter let kan gøres til syndebukke, er set ved et par falske anmeldelser, hvor gerningspersonen af anmelder er beskrevet som indvandrer/efterkommer.[\[14\]](#)

I en norsk undersøgelse har man fundet, at 17% af alle anholdelser i 1998 vedrørte indvandrere,[\[15\]](#) mens det i en anden norsk undersøgelse for samme år er vist, at 8% af alle tiltalte er indvandrere.[\[16\]](#) Dette kunne tyde på, at indvandrere i højere grad end andre tiltrækker sig politiets opmærksomhed, men det kan også skyldes, at indvandrere i højere grad end andre begår kriminalitet, der hyppigt medfører anholdelse. Undersøgelserne kan således hverken af- eller bekræfte en diskriminationshypotese.

3. Undersøgelse af forskelle i opdagelsesrisikoen

Spørgsmålet om en øget opdagelsesrisiko er i det hele taget vanskeligt at belyse empirisk, idet det i princippet kræver mulighed for at sammenholde den faktiske kriminalitet med den registrerede.

I det følgende skal en undersøgelse, der indirekte belyser spørgsmålet, præsenteres. Undersøgelsen sigter på at vise, om etniske minoriteter i højere grad end personer af dansk oprindelse sigtes eller anholdes, uden at sigtelsen senere fører til en fældende afgørelse, og om de hyppigere anholdes i forbindelse med en sigtelse. Såfremt det viser sig at være tilfældet, kan det ses som tegn på en øget overvågning fra retssystemets side og dermed som en øget opdagelsesrisiko.

Den første undersøgelse af kriminalitet blandt etniske minoriteter, der er gennemført på baggrund af data fra Danmarks Statistik,[\[17\]](#) viste, at en forholdsvis stor del af de sigtelser, der var rejst mod indvandrere og efterkommere, ikke førte til en fældende afgørelse. Eftersom der ved denne opgørelse ikke var taget hensyn til kriminalitetens art, kunne det imidlertid ikke udelukkes, at denne forskel beroede på, at indvandrere og efterkommere meget hyppigere end den øvrige befolkning begår straffelovsovertrædelser, da afgørelser for straffelovsovertrædelser hyppigere end afgørelser for færdselslovsovertrædelser eller den øvrige særlovgivning resulterer i påtaleopgivelser og frifindelser.

I den undersøgelse, der skal omtales her, er der taget højde for kriminalitetens art, idet

den kun omhandler straffelovsovertrædelser. Undersøgelsen er baseret på data fra Danmarks Statistik og vedrører sigtelser og afgørelser i 1998. Udover indvandrere og efterkommere inkluderer denne undersøgelse også turister, asylansøgere og andre uden fast bopæl i Danmark og uden et dansk personnummer. [\[18\]](#)

4. Flere sigtelser uden fældende afgørelse?

Tabel 5 angiver, hvor stor en del af sigtelserne der ikke er endt med en fældende afgørelse. Godt 80% af alle de sigtelser, der ikke er endt med en fældende afgørelse, er opgivet i henhold til rpl. § 721, stk. 1, nr. 2, altså på spørgsmålet om bevisets stilling. Omkring 10% er opgivet, fordi de har vist sig at være grundløse (rpl. § 721, stk. 1, nr. 1), mens 1% er opgivet i henhold til rpl. § 721, stk. 1, nr. 3. De resterende sigtelser er endt med en frifindelse.

Tabel 5. Andel sigtelser, der er endt med påtaleopgivelse eller frifindelse, fordelt efter kriminalitetens art. Hovedsigtelser. Procentforskel mellem personer af dansk oprindelse og de forskellige etniske grupperinger er angivet i parentes.

	Af dansk oprindelse	Indvandrere	Efterkommere	Turister, asylansøg. m.v.	Sigtelser i alt
Seksualforbrydelser	44%	63% (+43%)	78% (+78%)	60% (+37%)	523
Voldsforbrydelser	35%	43% (+20%)	37% (+3%)	48% (+37%)	5478
Ejendomsforbrydelser	19%	22% (+16%)	31% (+69%)	29% (+55%)	28307
Andre straffelovsforbrydelser	29%	36% (+24%)	28% (-4%)	43% (+47%)	1747
Straffelovsforbr. i alt	22%	26% (+ 20%)	33% (+49%)	31% (+42%)	36055
Sigtelser i alt	28099	4934	804	2218	

Det bør bemærkes, at der generelt er få sigtelser for seksualforbrydelser, hvorfor procenttallene kan svinge kraftigt. For gruppen af efterkommere drejer det sig om i alt 9 sigtelser for seksualforbrydelser, hvoraf kun 2 har ført til en fældende afgørelse.

Det ses i øvrigt, at for stort set alle forbrydelseskategorier er der en større andel af de sigtelser, der vedrører de etniske minoriteter, der ikke har ført til fældende afgørelse. For samtlige straffelovsovertrædelser drejer det sig for indvandrernes vedkommende om en forskel på 20% i forhold til personer af dansk oprindelse, mens forskellen er på 49% for efterkommerne og på 42% for turister, asylansøgere m.v.

Tabel 5 omfatter alene hovedsigtelser. Der er også set på, hvorledes tallene bliver, når bisigtelser inkluderes i beregningen. Det viser sig, at afstanden mellem på den ene side personer af dansk oprindelse og på den anden side indvandrere og efterkommere så bliver mere markant. Den overordnede forskel mellem personer af dansk oprindelse og indvandrere er ved denne beregning på 35% og på 59% for efterkommere. For turister, asylansøgere m.v. mindskes forskellen, idet den for både hoved- og bisigtelserne er på 27%.

At forskellen bliver mere markant for indvandrere og efterkommere, kan tænkes at

skyldes, at sager mod indvandrere og efterkommere gennemgående omfatter flere bisigtelser, end tilfældet er for personer af dansk oprindelse. Der må således antages at være en større tendens til at opgive at forfølge en bisigtelse end en hovedsigtelse. En beregning af antal sigtelser pr. sag, der vedrører straffelovsovertrædelser, afkræfter dog, at det forholder sig på denne måde, idet straffelovssager for personer af dansk oprindelse i gennemsnit omfatter 2,1 lovovertrædelser, mod 1,6 for indvandrerne og 2,0 for såvel efterkommere som turister, asylansøgere mv.

Det er videre undersøgt, om der er forskel mellem etniske minoriteter i forhold til, hvilke lande de stammer fra. Her er igen anvendt FNs opdeling af lande efter deres udviklingsgrad.[\[19\]](#)

Tabel 6. Andel sigtelser, der er endt med påtaleopgivelse eller frifindelse, fordelt efter kriminalitetens art og oprindelseslandets udvikling. Hovedsigtelser.

	Indvandrere		Efterkommere		Sigtelser i alt
	Mere udv.	Mindre udv.	Mere udv.	Mindre udv.	
Seksualforbrydelser	63%	63%	50%	86%	84
Voldsforbrydelser	37%	44%	33%	38%	989
Ejendomsforbrydelser	19%	24%	29%	33%	4427
Andre straffelovsforbrydelser	25%	39%	27%	29%	238
Straffelovsforbr. i alt	21%	29%	30%	34%	5738
Sigtelser i alt	1684	3250	274	530	

Det ses af tabel 6, at andelen af sigtelser, der ikke har ført til fældende afgørelse, er større for de indvandrere og efterkommere, der kommer fra de mindre udviklede lande, end for dem fra de mere udviklede lande. Denne forskel kan der være to mulige forklaringer på. Den ene er, at personer fra de mere udviklede lande i højere grad end personer fra mindre udviklede lande både udseendemæssigt, socialt, arbejdsmæssigt og økonomisk ligner landets øvrige befolkning. Desuden gør de det kriminalitetsmæssigt, jf. tabel 2 ovenfor. Dermed tiltrækker de sig næppe den samme opmærksomhed fra retshåndhavende myndigheders side, som personer fra mindre udviklede lande gør. Det er blandt de sidstnævnte, kriminalitetshyppigheden er særlig høj.

Den anden mulige forklaring er, at der er kulturelle forskelle med hensyn til tendensen til at tilstå en forbrydelse. Det er således givet, at det er lettere at få dømt en person, hvis vedkommende tilstår. Der findes en hollandsk undersøgelse, der bekræfter en kulturforskel på dette område, idet den viser, at mennesker fra muslimske lande er mindre tilbøjelige end andre til åbent at erkende de forbrydelser, de har begået.[\[20\]](#) Det er også noget, der ofte påpeges fra politiets side. På den anden side skal det fremhæves, at den seneste danske undersøgelse af selvrapporтерet kriminalitet blandt børn og unge ikke synes at give grundlag for at antage, at der er tale om generel underrapportering blandt indvandrere og efterkommere.[\[21\]](#)

Spørgsmålet om kulturforskelle med hensyn til tilståelser kan dog under alle omstændigheder næppe helt forklare forskellen mellem de forskellige grupper med hensyn til sigtelser, der ikke fører til fældende afgørelser. Som det ses af tabel 7, er det således en betydeligt større andel af efterkommere end af indvandrere og personer af dansk oprindelse, hvis sigtelser senere viser sig at være grundløse. De bagvedliggende tal viser, at det først og fremmest drejer sig om efterkommere fra mindre udviklede lande. For turistgruppen er der dog endnu flere af sigtelserne, der er grundløse. En væsentlig del af disse angår dokumentfalsk.^[22] Tabel 7 angiver alene tallene for hovedsigtelser. Billedet bliver lidt mere markant, når også bisigtelser medinddrages.

Tabel 7. Andel grundløse sigtelser fordelt efter kriminalitetens art og indvandrerstatus. Hovedsigtelser.

	Af dansk oprindelse	Indvandrere	Efterkommere	Turister m.v. asylansøg.	Grundløse sigtelser i alt
Seksualforbrydelser	3,9%	2,7%	11,1%	3,3%	20
Voldsforbrydelser	1,0%	1,4%	1,3%	1,5%	61
Ejendomsforbrydelser	2,4%	1,9%	5,4%	12,0%	871
Andre straffelovsforbrydelser	2,0%	2,3%	4,0%	25,9%	71
Straffelovsforbr. i alt	2,2%	1,9%	4,6%	12,2%	1023
Grundløse sigtelser i alt	623	93	37	270	

5. Flere anholdelser uden fældende afgørelse?

Spørgsmålet om en eventuel etnisk betinget skævvridning i straffesystemet kan også belyses ved at se på, hvor hyppigt der sker en anholdelse eller en varetægtsfængsling, uden at det fører til en fældende afgørelse.^[23]

Tabel 8. Andel anholdelser og varetægtsfængslinger, der er endt med påtaleopgivelse eller frifindelse, fordelt efter kriminalitetens art. Procentforskel mellem personer af dansk oprindelse og de forskellige etniske grupperinger er angivet i parentes.

	Af dansk oprindelse	Indvandrere	Efterkommere	Turister m.v. asylansøg.	Anholdelser m.v. i alt
Seksualforbrydelser	37%	53% (+44%)	75% (+104%)	56% (+52%)	278
Voldsforbrydelser	20%	28% (+37%)	32% (+59%)	30% (+47%)	2141
Ejendomsforbrydelser	16%	23% (+48%)	31% (+96%)	28% (+76%)	10384
Andre straffelovsforbrydelser	22%	28% (+27%)	30% (+34%)	38% (+69%)	781
Straffelovsforbr. i alt	17%	25% (+46%)	31% (+82%)	29% (+67%)	13584
Antal anholdelser m.v. i alt	9765	1886	388	1545	

Som det ses af tabel 8, er mønstret for anholdelser m.v. det samme som for sigtelser, men dog mere udtalt, idet forskellen mellem personer af dansk oprindelse og de øvrige grupper er større. Det sker således 46% oftere for indvandrere end for personer af dansk oprindelse, at en anholdelse ikke fører til en fældende afgørelse, mens forskellen i forhold til efterkommere er på 82% og på 67% i forhold til turister m.v.

6. Flere anholdelser i forbindelse med en sigtelse?

Endelig kan spørgsmålet om, hvorvidt personer med en fremmed etnisk baggrund i højere grad end andre tiltrækker sig retssystemets opmærksomhed, også belyses ved at se på, hvor hyppigt personerne anholdes. Dvs. spørgsmålet om, hvor hyppigt en sigtelse er forbundet med en anholdelse eller en varetægtsfængsling. Beregningsgrundlaget er altså det samme som det, der er anvendt ovenfor, men anholdelser m.v. sættes blot her i forhold til det samlede antal sigtelser (hoved- og bisigtelser).

Tabel 9. Andel sigtelser, der er forbundet med en anholdelse/varetægtsfængsling, fordelt efter kriminalitetens art. Procentforskel mellem personer af dansk oprindelse og de forskellige etniske grupperinger er angivet i parentes.

	Af dansk oprindelse	Indvandrere	Efterkommere	Turister m.v. asylansøg.
Seksualforbrydelser	30%	44% (+49%)	31% (+4%)	58% (+96%)
Voldsforbrydelser	27%	30% (+11%)	31% (+14%)	35% (+29%)
Ejendomsforbrydelser	15%	22% (+50%)	24% (+62%)	33% (+125%)
Andre straffelovsforbrydelser	21%	26% (+25%)	13% (-36%)	51% (+147%)
Straffelovsforbr. i alt	16%	24% (+46%)	24% (+49%)	34% (+109%)

På dette område viser undersøgelsen en særlig stor forskel mellem på den ene side personer af dansk oprindelse og på den anden side turister, asylansøgere m.v. Denne forskel må antages i hvert fald i vidt omfang at bero på, at det netop drejer sig om personer, der ikke har fast ophold i Danmark, og som derfor kan antages at ville unddrage sig videre retsforfølgelse, såfremt der ikke skete en anholdelse.

Forskellen mellem personer af dansk oprindelse og indvandrere og efterkommere er imidlertid også ganske stor. Indvandrere og efterkommere arresteres knap 50% hyppigere end personer af dansk oprindelse.

Denne forskel i anholdeshyppigheden kan muligvis forklares med, at personerne i inden for de meget brede kategorier af lovovertrædelser, der her er anvendt i ulige grad sigtes for grove lovovertrædelser. Hvorvidt dette er tilfældet, er undersøgt ved at se på nogle snævrere kategorier af lovovertrædelser, der alene muliggør en meget begrænset forskel i grovhedsgraden mellem enkelte forbrydelser. Konkret er der valgt at se på lovovertrædelser, hvor der sammenlagt er foretaget mindst 500 anholdelser m.v. inden for hver kategori.

Tabel 10. Andel sigtelser, der er forbundet med en anholdelse/varetægtsfængsling, for specifikke kriminalitetskategorier. Procentforskel mellem personer af dansk oprindelse og de forskellige etniske grupperinger er angivet i parentes

	Af dansk oprindelse	Indvandrere	Efterkommere	Turister m.v. asylansøg.	Anholdelser m.v. i alt
Simpel vold (§ 244)	22%	25% (+12%)	29% (+34%)	34% (+57%)	1005
Indbrud forretninger	25%	33% (+30%)	42% (+65%)	48% (+89%)	1144
Indbrud beboelser	20%	24% (+20%)	33% (+65%)	38% (+87%)	617

Butikstyverier	17%	24% (+44%)	27% (+59%)	45% (+170%)	3547
Andre tyverier	15%	23% (+58%)	17% (+14%)	36% (+145%)	1310
Brugstyv. af bil	15%	17% (+11%)	20% (+35%)	16% (+9%)	718
Hærværk	14%	18% (+28%)	19% (+33%)	39% (+174%)	523

Som tabel 10 viser, gør de forskelle, der er set i tabel 9, sig også gældende for de snævrere kriminalitetskategorier. Denne tabel viser desuden, at det tidligere fundne mønster for forholdet mellem efterkommere og indvandrere her atter manifesterer sig, idet efterkommere i de fleste tilfælde hyppigere end indvandrere arresteres i forbindelse med en sigtelse. Det bemærkes endvidere, at der for alle sammenligningerne og alle de viste kriminalitetskategorier er tale om, at personer af dansk oprindelse sjældnere end de etniske minoriteter anholdes i forbindelse med en sigtelse.

7. Konklusion og diskussion

Samlet set viser undersøgelsen, at personer af fremmed etnisk herkomst i højere grad end personer af dansk oprindelse sigtes og anholdes, uden at dette senere fører til en fældende afgørelse, og at flere af dem anholdes i forbindelse med en sigtelse.

Som nævnt er det muligt, at nogle af de forskelle, der er vist, kan forklares med forskelle i tendensen til at tilstå den forbrydelse, man sigtes for. På den anden side kan dette næppe forklare alle de resultater, undersøgelsen har vist. Det er også muligt, at den hyppigere anholdelse uden en senere fældende afgørelse til en vis grad kan bero på, at især yngre personer med en indvandrerbaggrund hyppigere end andre færdes i grupper, og at der dermed oftere sker anholdelse af personer, som senere viser sig ikke at være involveret i kriminalitet.[\[24\]](#)

For at kunne forklare undersøgelsens resultater er det imidlertid også nødvendigt at komme ind på det, antropologen Lars Holmberg har set på i sin undersøgelse af politiet,[\[25\]](#) nemlig spørgsmålet om politiets arbejdsmetode. Holmberg påviser, at politiet søger der, hvor de forventer størst gevinst. Altså blandt de persongrupper, der erfaringsmæssigt begår mest kriminalitet.

Hvad karakteriserer så *the usual suspects*? Traditionelt drejer det sig om unge fattige mænd i storbyerne. Hvis der blev gennemført en tilsvarende undersøgelse, men blev fokuseret på køn i stedet for på etnisk baggrund, ville der højst sandsynligt vise sig et tilsvarende mønster, nemlig et mønster, hvor mænd i højere grad end kvinder sigtes og anholdes. På samme måde ville det sikkert være, hvis de velbjegete i samfundet blev sammenlignet med de mindre velbjegete.

At *the usual suspects* typisk er unge, har afspejlet sig tydeligt i tabellerne, nemlig gennem forskellen mellem indvandrere og efterkommerne. Efterkommerne er således noget yngre end indvandrerne.

Undersøgelsen tyder på, at der til de traditionelle karakteristika ved *the usual suspects* i unge fattige mænd fra storbyerne i dag føjes et femte, nemlig etnisk tilhørsforhold. Tallene for kriminalitetshyppigheden for etniske minoriteter viser jo også tydeligt nok, at der er forholdsvis megen kriminalitet blandt visse etniske grupper.

Det bringer diskussionen tilbage til udgangspunktet for undersøgelsen, nemlig til spørgsmålet om en eventuel øget opdagelsesrisiko for de etniske minoriteter. Undersøgelsen tyder på mange måder på, at de unge mænd med en fremmed etnisk baggrund i højere grad end andre har politiets og retssystemets opmærksomhed, hvilket indebærer, at der er en større sandsynlighed for, at den kriminalitet, de har begået, bliver opdaget. Hvis de tilhører en gruppe, hvor politiet forventer megen kriminalitet, vil politiet især søge der. Dermed kan det, der foregår hos politiet og i retssystemet, være med til at *forstærke* det statistiske billede, der er af kriminalitet blandt unge mænd fra etniske minoriteter.

Undersøgelsen peger imidlertid også på andre forhold, nemlig på en skævvridning i de retshåndhævende myndigheders måde at forholde sig til de etniske minoriteter på. Det er set, at de hyppigere end andre anholdes i forbindelse med en sigtelse, og at relativt flere af sigtelserne mod dem er grundløse. Dette er ganske svært at tolke på anden måde, end at de retshåndhævende myndigheder skrider hårdere ind over for visse etniske minoriteter end over for andre grupper i samfundet.

[1] Det er hyppigheden af strafferetlige afgørelser, der her anvendes som udtryk for kriminalitetshyppigheden.

[2] Undersøgelsen er i sin helhed offentliggjort på politiets hjemmeside, www.politi.dk, under titlen i Kriminalitet og national oprindelse 1998.

[3] Turister, asylansøgere samt personer uden lovligt ophold i Danmark er dermed ikke omfattet af denne undersøgelse.

[4] Med undtagelse af påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3.

[5] Ved *indvandrere* forstås personer, der er født i udlandet, og hvor begge forældre (eller den ene, hvis der ikke findes oplysninger om den anden) er udenlandske statsborgere eller født i udlandet.

[6] Ved *efterkommere* forstås personer, der er født i Danmark af forældre, som begge (eller den ene, hvis der ikke findes oplysninger om den anden) er indvandrere. Det er den gruppe, der hyppigt betegnes som andengenerationsindvandrere.

[7] Denne gruppe omfatter alle øvrige herboende, som har et dansk personnummer.

[8] Opdelingen følger FNs definition fra 1994 (Developed countries og Less Developed countries). Mere udviklede lande består af alle europæiske lande ekskl. Tyrkiet, Cypern, Aserbajdsjan, Usbekistan, Kasakhstan, Turkmenistan, Kirgisistan, Tadsjikistan, Georgien og Armenien. Desuden indgår landene USA, Canada, Japan, Australien og New Zealand i FNs afgrænsning af mere udviklede lande.

[9] Visse af de alderskorrigerede tal er ekstrapolerede på baggrund af de øvrige tal.

[10] Jf. Gunnar Viby Mogensen & Poul Chr. Matthiessen (red.): *Integration i Danmark omkring*

årtusindeskiftet. Aarhus Universitetsforlag, 2000.

[11] Danmarks Statistik: *Kriminalitet og national oprindelse 1995*. Statistiske Efterretninger. Social sikring og retsvæsen 1998:2.

[12] Hanns von Hofer, Jerzy Sarnecki & Henrik Tham: Minorities, Crime, and Criminal Justice in Sweden. In I. H. Marshall (ed.): *Minorities, Migrants and Crime. Diversity and Similarity Across Europe and the United States*. Thousand Oaks: Sage, 1997.

[13] Torun Lindholm & Sven-Åke Christianson: Vittnesmål och våldsbrott. *PHS-rapport 1995:1*, Polishögskolan.

[14] To sager er omtalt i Politiken, d. 18.2.2001.

[15] Ulla Haslund: Innvandrere bliver oftere pågrepet. *Samfunnsspeilet*, 1999 nr. 3, s. 9-13.

[16] Arnt Even Hustad: Begår innvandrere mer kriminalitet enn andre? *Samfunnsspeilet*, 1999 nr. 3, s. 2-8.

[17] Danmarks Statistik, 1998, op.cit.

[18] Gruppen omfatter primært turister og andre på besøg i Danmark (godt 60% af gruppen), 20% er asylansøgere, og de resterende er personer uden lovligt ophold i Danmark.

[19] Se fodnote 8.

[20] Marianne Junger: Ethnic Minorities, Crime and Public Policy. In R. Hood (ed.): *Crime and Criminal Policy in Europe*. Proceedings of a European Colloquium, pp. 142-173. Centre for Criminological Research, University of Oxford.

[21] Undersøgelsen viser bl.a., at i forhold til unge af dansk oprindelse rapporterer unge efterkommere mere end dobbelt så hyppigt om, at de har begået kriminalitet. Se Flemming Balvig: *RisikoUngdom*. Det Kriminalpræventive Råd, 2000.

[22] Den største del af de grundløse sigtelser vedrører i øvrigt ikke straffeloven, men lov om euforiserende stoffer. Hele 60% af alle grundløse sigtelser angår lov om euforiserende stoffer, og en væsentlig del (40%) af alle hovedsigtelser for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer viser sig at være grundløse.

[23] Anholdelser, forlængede anholdelser og varetægtsfængslinger behandles her samlet. I langt de fleste tilfælde er der dog alene tale om en anholdelse, nemlig i knap tre fjerdedele af tilfældene. Såfremt personen forud for varetægtsfængslingen har været anholdt, er det varetægtsfængslingen, der indgår i beregningen.

[24] På det møde i Dansk Kriminalistforening, d. 31. januar 2001, hvor undersøgelsen blev præsenteret for første gang, forklarede politimester Jørn Bro forskellene på denne måde.

[25] Lars Holmberg: *Inden for lovens rammer*. København: Gyldendal, 1999.